

130 let počátecké tělovýchovy

V letošním roce 2018 je tomu právě 130 let, kdy bylo v Počátkách založeno první tělovýchovné sdružení. V Počátkách to byl Sokol.

Po velkém požáru celého města v květnu 1821 došlo k jeho rozvoji až ve druhé polovině 19.století. Vlivem skupiny uvědomělých podnikavých lidí předčily Počátky hlavně v kulturním vývoji i města větší. Po uzákonění spolčovacího práva 1867 vznikají četné spolky s náplní kulturní, sociální či právě sportovní. V době před více než sto lety můžeme stěží mluvit o tělovýchově a sportu. Jen nejbohatší měli čas a finanční možnost zpříjemnit si život. Prostý člověk měl dost starostí se zajištěním nejnужnějšího živobytí. V novější době snad jen kuželky u hospod můžeme považovat za místa jakéhosi lidového sportu. Teprve po polovině 19. století se šíří i mezi prostým lidem myšlenky, hlásající význam tělesného cvičení a péče o tělo. Šířitelem těchto myšlenek byl u nás nejdříve Sokol. Pád Bachova absolutismu uvolnil v tehdejším habsburském soustátí dosavadní tvrdý režim a podnítil vznik spolků vzdělávacích, kulturních, sociálně podpůrných i tělovýchovných. Na začátku roku 1862 byly schváleny stanovy Sokola, založeného především zásluhou Dr. Miroslava Tyrše. Po Praze vznikaly pak sokolské jednoty i na venkově. Už r. 1865 byl založen Sokol v Pelhřimově. V osmdesátých letech vznikla po vzoru baráčnických obcí v okolních městech obec Brajglířov. Její jednání bylo vedeno po staročesku. Dnes oceňujeme, že členy obce byli se stejnými právy členové z různých vrstev tehdejší společnosti a společně se vyžívali ve spolkové činnosti, jejímž hlavním cílem byla recese a nenáročná zábava. Členy obce byly snad všechny významné osobnosti počáteckého kulturního a společenského života. Mezi členy Brajglířova byli i někteří, kteří se seznámili s činností Sokola v jiných městech a stali se jeho nadšenými propagátory. Byl to především mydlář Jan Kubeš. Význam pro vznik počáteckého Sokola měla i nově vybudovaná železnice, jež zahájila 3.listopadu 1887 provoz. Ta umožnila, aby 17. června 1888 přijelo do Počátek asi 500 členů Sokola jindřichohradeckého, veselského a táboorského. Hosté byli přivítáni na nádraží a na náměstí. Táhli společně s četným počáteckým občanstvem bohatě vyzdobenými ulicemi na Valchu. Tam byla slavnost zahájena cvičením prostných, které provedlo 32 mužů z hostujících jednot. V projevu župního náčelníka Dr. Bláhy bylo zdůrazněno vlastenecké poslání Sokola a vyslovena naděje, že brzy bude založen Sokol i v Počátkách. Po cvičení byla zahájena volná zábava, vystoupení zpěvackých spolků a koncert ostrostřelecké hudby z Hradce. Ačkoliv byla pak slavnost pokažena deštěm, svůj náborový úkol splnila. Uplynulo ještě několik týdnů, než byla jednota ustavena, ale už 13. července se sešli zástupci „pod stříbrným topolem“ na školním dvoře k prvnímu cvičení. Skutečným zakládajícím aktem byla valná hromada 25.září 1888. Byla tu také řešena otázka finanční. Osm zakládajících členů složilo po deseti zlatých a vytvořili tak základní kapitál spolku. Byli to Jan Bazoni, Jan Brdlík, Karel Brdlík, Jakub Alois Jindra, František Kadaník, Jan Kubeš, obec Brajglířov a Záložna počátecká. Prvním starostou Sokola se stal Jan Brdlík. Po valné hromadě se počet členů rychle rozrostl na 64. Pokud panovalo hezké letní a podzimní počasí, cvičilo se na školním dvoře. Ale zima zahнала cvičící do nevyhovujícího sálu u Modré hvězdy. Ke zlepšení došlo od 22. listopadu, když vhodnější prostor poskytl ve svém

objektu na náměstí č. 13 starosta Brdlík. Za tělocvičnu sloužila zadní část dvora, bývalá tkalcovna (zbořena 1925). Zde se cvičilo deset let. Krok za krokem byly řešeny nutné záležitosti, opatřeno nářadí, získání krojů, aby bylo možno vystupovat v okolních městech a roku 1891 i na sletu v Praze. Je pochopitelné, že jednota nešla jen od úspěchu k úspěchu. Po počátečním nadšení činnost upadala, po šesti letech docházeli do cvičení jen čtyři muži. Našlo se řešení v tom, že bylo r. 1892 zahájeno cvičení dorostenců. 18 jich pilně cvičilo v neděli odpoledne a později i ve čtvrtek večer. Teprve r. 1899 zahájil činnost ženský odbor. Rozvoj Sokola nebyl vítán rakouskými úřady a při jeho akcích působilo často četnictvo. Bylo tomu tak např. r. 1889 při cvičení na Valše. Společně s telčskými uspořádali počáteční sokolové výlet do Jihlavy, aby tam podpořili český živel. Výlet byl úřady zakázán, ale písemný zákaz zadržel počáteční purkmistr a současně starosta Sokola Jan Brdlík tím, že před zájezdem odcestoval a zákaz neprovedl. Ještě větší problém vznikl roku 1897, kdy zemřel zmíněný starosta Sokola a nový majitel domu č. 13 jednotu z dosavadní tělocvičny vykázal. Nové prostory pak našla na kratší dobu v opatrovně. Bylo to v době, kdy se stavěla veliká budova měšťanské školy. Její tělocvična sloužila pak sokolům až do vybudování sokolovny. Úspěšná činnost jednoty byla drasticky přerušena první světovou válkou. Tělocvična byla přeměněna ve vojenský lazaret. Část majetku se ztratila, nářadí bylo zničeno nebo těžce poškozeno. Činnost jednoty byla po válce obnovena s majetkem 1 koruna 98 haléřů. Ale nadšení, vyvolané osvobozením, podpořilo všestranný rozvoj činnosti nejen při cvičení. Sokol stejně jako ostatní tělovýchovné organizace byl organizátorem kulturní a společenské činnosti, a to nejen pro město, ale také pro široké vesnické okolí. Významným mezníkem počáteční tělovýchovy bylo vybudování zcela nové sokolovny v letech 1926 až 1928 nákladem asi 420 tisíc Kč za pomoci brigádnické práce a četných darů stavebního materiálu. Slavností 27. a 28. října 1928 byla zbrusu nová stavba předána veřejnosti a sloužila nejen ke cvičení, ale také jako stánek veškeré kulturní činnosti ve městě. Bohužel pak úspěšná činnost Sokola byla omezována až úplně zastavena za fašistické okupace. Mezi oběťmi nacistů byli i funkcionáři počátečního Sokola Miloš Lískovec, ředitel školy Richard Zvánovec a jeho manželka Zdeňka. Po osvobození v roce 1945 byla činnost rychle obnovena, ale po únoru 1948 došlo ke sjednocení tělovýchovy v Počátkách, čímž samostatná činnost Sokola definitivně skončila.

Sokolské hnutí mělo v průběhu druhé poloviny 19. století nesporně kladný význam. Sjednocovalo vlastenecké síly k odporu proti národnostnímu útlaku. Sociální rozvrstvení členů nehrálo v počáteční fázi významnější roli. Ale pak začali pronikat do Sokola stále se zostřující sociální rozpory. Bylo tomu tak v ústředním vedení i v základních organizacích. Nakonec to bohužel zasáhlo i tělovýchovný spolek v Počátkách. Stále více se zohledňovalo společenské, politické, náboženské či finanční postavení jednotlivých členů. A tak nakonec vzniká v Počátkách další tělovýchovný spolek - Dělnická tělovýchovná jednota.

Při organizování dělnické tělovýchovy byla v popředí Morava. Poté byla ustavena dělnická tělocvičná jednota v Praze. To byly podněty k zakládání dalších dělnických tělovýchovných organizací. Ty se často opíraly o dělnické konzumní spolky. Tak při konzumu Vzájemnost byla r. 1912 založena DTJ (Dělnická tělocvičná jednota) v Žirovnici. V Počátkách existovala organizace dělnické mládeže Jarost, ta však byla rakouskými úřady zakázána. Mezi dělnickým hnutím

v Počátkách a v Žirovnici byla úzká spolupráce. Někteří počáteční dělníci chodili cvičit i do Žirovnice. První světová válka ovšem veškerou činnost ukončila. Brzy po válce, na jaře r. 1919 byla založena DTJ i v Počátkách. Cvičilo se ve školní tělocvičně. Náčelníkem byl František Šimánek. Nářadí bylo jednak školní, jednak sokolské. Cvičilo se dvakrát v týdnu, v pondělí a v sobotu po třech hodinách. Dlouho toužili členové po vlastním letním hřišti. A tak v roce 1925 dostala jednota od městského úřadu bývalý farský pozemek při cestě k Vesci. Usilovnou prací byl přeměněn na hřiště rozměrů 75 x 35 metrů. Na něm se pak konalo první veřejné vystoupení za účasti cvičenců ze Žirovnice a Třeště. Další vystoupení se však konala v zahradě hostince u Pokorných (později Martínků). Nepříznivě na činnost DTJ ovšem zapůsobila prohraná stávka v továrně na sukna r. 1926. Přesto však pokračovala činnost tělovýchovná i kulturní, hrálo se divadlo na vlastním jevišti. I zde nakonec fašistickou okupací byla činnost DTJ zastavena.

Dalším založeným tělovýchovným spolkem v Počátkách byl OREL. Tělovýchovná organizace Orel měla předchůdce v organizaci Katolické mládeže a v Počátkách byl založen v roce 1923. Prvním starostou byl Karel Svoboda a náčelníkem Jan Tománek. Ve školní tělocvičně cvičili jeden den v týdnu a to muži, ženy i žáci. Počáteční cvičenci se účastnili i sletu Orla r. 1929 v Praze. Bohužel zde nemáme mnoho dostupných informací, kdy taktéž další činnost tělovýchovné organizace Orel znemožnila fašistická okupace.

Po roce 1948 dochází ke sloučení všech tělovýchovných spolků, oddílů a organizací v Počátkách pod jednotnou organizaci. A od této doby pak píšeme historii Tělovýchovné jednoty Spartak Počátky. Tento název a tato organizace stále existuje a pracuje pro občany Počátek do dnešních dnů. Jenom za dobu její existence docházelo a dochází ke vzniku a zániku řady sportovních oddílů a sportovních aktivit, které byly většinou závislé na dané době, osobní angažovanosti některých organizátorů a propagátorů jednotlivých sportů a také poptávce společnosti po nově vznikajících sportovních činnostech v dané době. Nicméně obecně se dá říci, že ve druhé polovině minulého století byla více podporována „masová“ sportovní činnost. Dokladem toho byly cvičení Spartakiády, kterých se pravidelně účastnili i naši cvičenci od nejmenších dětí s rodiči až po dospělé cvičence. Spartakiáda byl v tehdejší Československu název pro hromadná veřejná tělocvičná vystoupení. V Československu se konaly spartakiády od roku 1955 do roku 1985 pravidelně každých 5 let, mimo roku 1970 (tehdy byl po roce 1968 předpokládán XII. všesokolský slet na Strahově, který byl ovšem znemožněn vpádem sovětských vojsk do Československa). Tradice navazovala na všesokolské slety, pro které byl v roce 1926 postaven Velký strahovský stadion (Masarykův), ale i na 1. dělnickou spartakiádu, kterou pořádala Federace dělnických tělovýchovných jednot roku 1921 na pražských Manínách. Naposledy se v Počátkách nacvičovalo v roce 1989, ale již v lednu 1990 bylo nacvičování ukončeno z důvodu rozhodnutí nadřízených orgánů o definitivním ukončení těchto veřejných hromadných tělovýchovných vystoupení. A tím i po 35 letech definitivně zanikla „Celostátní spartakiáda“.

Ve druhé polovině minulého století se tělovýchovná činnost v Počátkách odvíjela převážně v prostorách Sokolovny, školní tělocvičny a venkovního sokolského hřiště v místě dnešního víceúčelového hřiště s umělým povrchem hned vedle Sokolovny. Významným mezníkem

v počátecké tělovýchově byl rok 1955, kdy byl slavnostně předán k užívání nový fotbalový stadion za tehdejší vilou Pazdernou s možností využití i pro jiné sporty. Pro počátecký sport byla důležitá pak zejména 90. léta minulého století. Z důvodu nutnosti rekonstrukce uvedeného stadionu po 30 letech používání bylo rozhodnuto o výstavbě nového tréninkového hřiště v těsném sousedství tohoto stadionu. Kde převážně brigádnickou činností členů došlo nakonec k rozložení stavby do let 1982-1986. Kdy v roce 1986 bylo nové tréninkové hřiště předáno do užívání, aby tak mohla započít plánovaná rekonstrukce hlavního hřiště rovněž převážně brigádnickou činností. Tato druhá etapa nakonec činila dlouhých 5 roků (1987-1992), kdy bylo slavnostně předáno zpět do užívání hlavní travnaté fotbalové hřiště. V dnešní době je až k neuvěření, že členové tělovýchovné jednoty (převážně oddílu kopané) dokázali během 10 roků brigádnickou činností vybudovat ve svém volném čase 2 regulérní hrací plochy na kopanou. Kdy hlavní hřiště mělo travnatý povrch a zadní tréninkové hřiště povrch pískový. Asi ještě významnější událostí pro počáteckou tělovýchovu a sport v Počátkách vůbec byl rok 1988. To se slavnostně v rámci 100. výročí založení počátecké tělovýchovy otevřela a uvedla do provozu zcela nová sportovní hala, která slouží svému účelu do dnešních dnů. Díky technickému řešení slouží sportovní hala zároveň jako další prostor pro žáky základní školy při hodinách tělesné výchovy. Nutno podotknout, že hala v době otevření byla jednou z prvních hal takového rozměru v celém okolním regionu. A také, že se na její výstavbě nepodíleli brigádnickou činností pouze členové počátecké tělovýchovy, ale rovněž velká řada občanů Počátek. Sportovní hala je v současné době provozována městem Počátky a je bezesporu nejvyužívanějším zařízením města pro volnočasové aktivity občanů Počátek a přilehlých obcí. V roce 1998 dochází k další významné podpoře počáteckého sportu, když z bývalého pískového sokolského hřiště je vybudováno zcela nové víceúčelové hřiště s umělým povrchem a atletickým běžeckým oválem. Této výstavbě předcházela bezúplatný převod pozemků z majetku TJ na město Počátky s podmínkou vybudování veřejného sportovního zařízení. Toto nové víceúčelové hřiště slouží do dnešních dnů jak žákům základní školy, tak i široké veřejnosti v odpoledních hodinách.

Dalším významným rokem v obecné podpoře místní tělovýchovy byl rok 2005, kdy během jednoho roku došlo k rekonstrukci hlavní travnaté hrací plochy fotbalového stadionu s vybudováním automatického podzemního zavlažování hřiště vodou ze sousedního Továrního rybníka. V témže roce, ale v předstihu byla také provedena rekonstrukce hrací plochy tréninkového hřiště, která byla zcela nově zatravněna. Zde se členové podíleli brigádnickou činností již minimálně, neboť celá stavba byla provedena dodavatelskou firmou. V témže roce 2005 TJ nakonec také bezúplatně převádí veškerý nemovitý majek na město Počátky s právem případného bezúplatného navrácení. Tento krok byl dán stále se zvyšujícími ekonomickými požadavky na zajištění provozu a údržby tohoto majetku a nízkými příjmy TJ a tudíž neschopností zajištění dalšího provozu veřejných sportovišť pro širokou veřejnost. TJ si následně tento majetek od města dlouhodobě smluvně pronajala s předem jasně stanovenými podmínkami provozu jednotlivých sportovišť v Počátkách.

V dlouhé historii počátecké tělovýchovy vznikají a zanikají jednotlivé oddíly TJ, které se podílejí na utváření sportovního, ale i volnočasového vyžití v Počátkách. Z důvodu dlouhé historie a

spousty aktivních členů nelze vyjmenovat všechny ty, kteří se významnou měrou podíleli osobně na rozvoji a propagaci sportu a tělovýchovy v Počátkách. Proto z úcty ke všem, kteří dobrovolně a nezištně pracují ve svém volném čase pro ostatní nebudeme jmenovat a uvádět konkrétní osoby počátecké tělovýchovy.

Každopádně tradice a významnost sportovních oddílů je obrovská.

FOTBAL

Kopaná patří nesporně k nejpopulárnějším sportům a nikdy nebude možno zjistit začátek jejího provozování v Počátkách. Stačil ke hře nějaký pověstný plácek a jakýkoliv míč poháněný nohama od branky k brance, vyrobené ze dvou kamenů nebo třeba jen čepic. Něco jiného je ovšem skutečný fotbal organizovaný v nějakém klubu a řídící se přesnými pravidly. Nejstarší zprávy o kopané z Počátek říkají, že se hrávalo na bývalém tržišti v místech dnešních objektů ICOM. Sledujeme-li však organizovanou tělovýchovu, můžeme začít teprve rokem 1932. Tehdy tu vznikl sportovní klub. Bylo třeba zajistit hřiště. Pomohl tehdy pan Kotál, který za minimální poplatek propůjčil klubu své pole při cestě k Valše. Klub se přihlásil k Jihočeské župě fotbalové a po kratším období, kdy se hrály jen přátelské zápasy s okolními kluby, byl zařazen do II. třídy této župy. V této době byl zorganizován poprvé turnaj o stříbrný pohár. Politické události ovšem kolem roku 1938 přinesly pro počátecký fotbal útlum a okupace dočasné zastavení činnosti. Brzy potom však válečné poměry, kdy ustala téměř veškerá spolková činnost, povzbudily snahu obnovit fotbalový klub, jehož existenci okupanti nezakazovali. Došlo k tomu r. 1943 pod jménem AFK Počátky. Chybělo hřiště, a tak se dočasně hrálo v Horním Vilémci. Poté byl konečně získán pozemek u silnice směrem na Žirovnici a jako hřiště pak sloužil příštích 12 let. V reorganizaci po únoru 1948 vystupoval klub krátce pod jménem Sokol Počátky. Ale již v novém rozdělení krajů hraje II. třídu Jihlavského kraje, brzy už pod názvem Spartak Počátky. Dosavadní hřiště nebylo příliš vhodné, proto se po válce brzy uvažovalo o novém. Počítalo se i s hřišti pro další hry a to na vybraném pozemku za vilou Pazdernou, kde bylo třeba náročných terénních úprav. Ke slavnostnímu otevření došlo při okrskové spartakiádě před I. celostátní spartakiádou v Praze v roce 1955. Stadión se dál vylepšoval a roku 1960 byly vybudovány zděné kabiny, později zastřešená tribuna. V dalším období se střídají období úspěchů i útlumů v I.A, I.B třídě kraje i okresním přeboru. Navíc v dnešní době, kdy má mládež spousty dalších možností využití volného času, se bohužel projevuje menší zájem o sport a rozvoj kolektivního sportovního ducha dětí. A proto u kopané, která je bezesporu náročným sportem na počet hráčů (sportovců) dochází ke spojování mládeže do společných družstev (například se sousední Žirovnici), aby vůbec mohl být tento kolektivní sport provozován v organizovaných soutěžích. Tento jev není problémem pouze Počátek, ale celé současné společnosti a většiny sportovních odvětví.

ODBÍJENÁ

Volejbal patří k nenáročným sportům, které nepotřebují ani rozsáhlejší prostor, ani zvláštní zařízení. Stačil poměrně malý plácek, lehký míč a třeba jen provaz místo sítě. Proto můžeme říci, že se v Počátkách hrál na různých místech prakticky nepřetržitě už od 1. světové války. Byli to

především studenti, hlavně o prázdninách, kteří vždy našli vhodný prostor a scházeli se denně k několika hodinám hry. Tak tomu bylo i v okolních místech a obcích a vyvrcholením bývaly jednorázové turnaje. Nejčastějším soupeřem Počáteckých bylo silné mužstvo Janštejna. Hrávalo se na hřišti vedle sokolovny. Při turnajích tam bývala hřiště dvě. Tato situace existovala i po 2. světové válce. Pak už staré pískové hřiště u sokolovny nevyhovovalo, proto se hrálo v Lázních Svaté Kateřiny. Později byl vybudován kurt na fotbalovém stadiónu. Nový rozmach nastal až po roce 1978, kdy žákovské družstvo přešlo do dorostu a vyhrálo krajskou soutěž. Dorosteneckou ligu však hráli počátečtí hráči už pod hlavičkou Spartak Pelhřimov. Od roku 1980 začal stejnou cestou postupovat i oddíl začek. Velkým přínosem pro oddíl odbíjené bylo vybudování nové sportovní haly. Tím se umožnilo hrát organizované soutěže v přijatelných podmínkách i v zimním období. V dnešní době oddíl odbíjené hraje pouze rekreační a přátelské zápasy. A je jistě velkou škodou, že nepokračuje v úspěšné historii v organizovaných soutěžích.

TURISTIKA

Stopy počátecké turistiky můžeme sledovat po celé období TJ, kdy oddíl byl jedním z nejstarších v Počátkách. Doklady o tom najdeme i v počáteckém muzeu. Skutečná organizovaná turistika začala v Počátkách mnohem později. V březnu 1923 tu byl založen odbor Klubu československých turistů. Brzy získal asi 100 členů. Pořádaly se vycházky do okolí, autokarové a vlakové zájezdy, kdy organizace měla výhodnou slevu na dráze. Později činnost stagnovala a byla oživena až v roce 1934. Vedle vlastní turistiky prováděl odbor řadu záslužných činností. Snad nejvíc musíme dnes ocenit, že v Počátkách a okolí byly pamětními deskami označeny všechny domy, kde žily v minulosti významné osobnosti. Ve válce byly desky ukryty a po válce znovu vráceny na své místo. Dále členové upravili hrob rodičů básníka Otokara Březiny a starali se o jeho úpravu. Odbor měl vlastní turistickou noclehárnu, kde cizí návštěvníci Počátek našli čistý a levný nocleh. V okolí Počátek bylo provedeno značkování turistických cest a často byly organizovány přednášky doplněné promítáním. Roku 1939 vydal odbor brožuru Stezkou Otokara Březiny. Určitě je velkou škodou, že nebyl uskutečněn další záměr. A to postavit na Lísku rozhlednu, na níž se už shromažďovaly peníze. K významnému obnovení činnosti došlo v šedesátých letech, kdy vlastivědný kroužek devítiletky přešel jako dětský odbor turistiky do Spartaku. Hlavní činností bylo plnění odznaku 100 jarních kilometrů, vycházky do okolí města pro děti i dospělé. Úspěšná byla družba s podobnou organizací z Pervomajskaja nedaleko Sokolova na Ukrajině. Roku 1977 vyšla z počátecké školy iniciativa k pochodu po Březinově stezce Počátky - Telč, a tak vznikl pochod, který dosud probíhá za hojné účasti. Turistický oddíl Spartaku dnes již neexistuje. Zanikl roku 1992. Jeho činnost na sebe postupně převzal SPV – Sport pro všechny. Sport pro všechny je oddíl, který provádí velmi pestré činnosti nejen pro své členy, ale i ostatní občany Počátek a širokého okolí. Soustřeďuje se především na cvičení ve sportovní hale, turistické zájezdy po republice, ale i zahraničí a také pořádání různých volnočasových aktivit pro veřejnost.

ŠACHOVÝ ODDÍL

Byl založen v roce 1986. Jeho členové hrají organizované soutěže a pravidelně reprezentují počáteckou tělovýchovu v širokém okolí. V současné době i pořádá již pravidelný turnaj v Rapid šachu v Počátkách.

ZIMNÍ SPORTY

Vysoká poloha Počátecka, zimy s dostatkem sněhu, množství rybníků s ledovými plochami lákaly zřejmě vždy děti a mládež k využití pro klouzačku a zimní hry na sněhu a ledu. Ale poměrně brzy tu došlo k organizované sportovní činnosti, jejíž rozsah nás dnes překvapuje. Ke konci předminulého století byly k nám přineseny lyže a vedle Krkonoš byly to i naše končiny, kde se lidé seznamovali s jejich využitím pro přitažlivý sport, i pro denní použití při zdolávání vzdáleností v zasněženém terénu. Před 1.světovou válkou sdružoval lyžaře Český spolek prozimní sporty. Členové z Počátek a z Jihlavy využívali terénů kolem Lázní sv. Kateřiny. Na začátku února 1911 tu byly uspořádány 1. lyžařské závody na Českomoravské vysočině. Po setkání účastníků 1. února v Jihlavě proběhlo příští den celkem 9 závodů různých kategorií. Příštího roku 1912 v lednu uspořádal spolek lyžařský kurs. 18. ledna došlo ke srazu účastníků a prohlídce terénu kolem Svaté Kateřiny, Jihlávky a Heřmanče. Příští den se cvičila Pod Lipárky jízda po rovině, obraty s holí a bez hole, odpoledne následovala jízda k Budínu, sjezd a výstup na kopec a cesta do Žirovnice. Další den cvičení pokračovalo, dokonce se skákalo z malého můstku. Všechna cvičení řídil vzácný host, královský norský nadporučík U.R. Oestgaard z Kristianie (Oslo). Ten měl večer teoretický výklad v hotelu Vůle o jízdě na lyžích, výstroji a výzbroji. Kurs byl zakončen 4.den v neděli 21. ledna 1912. Během kursu probíhala výstava norských lyží. Dnes se usmíváme, sledujeme-li na dochovaných fotografiích tehdejší oblečení hlavně cvičících dam v dlouhých sukních s velikými módními klobouky na hlavách, většinou s jedinou vysokou a silnou holí. Válka ovšem utlumila tento nadějný rozmach lyžování. Po ní se však lyžování stalo běžným sportem mladých i starších. Téměř každou zimu byly pořádány lyžařské závody – běh terénem na různé vzdálenosti podle kategorií. Nejlépe vyhovovaly terény kolem Svaté Kateřiny. Poslední lyžařskou akcí bývala „Kateřinská stopa“. Velice zajímavým a oblíbeným bývaly také závody psích spřežení v Lázních sv. Kateřiny. V této době 80. - 90. let minulého století vzniká také oddíl běžeckého lyžování žáků, který v zimním období trénuje společně s oddílem z Jindřichova Hradce na běžeckých trasách v okolí Svaté Kateřiny a v letních měsících se věnuje převážně přespolním běhům. Vedle lyžování bývalo běžnou zimní zábavou bruslení. Kousek ledové plochy bylo možno celkem snadno upravit. I jednoduchý hokej využíval jakéhokoliv kluziště. Roku 1922 byl založen bruslařský odbor Sokola. To už se také začínal hrát hokej, zpočátku jen rekreačně. Největšího rozmachu dosáhl za okupace, kdy HC Počátky hrály mistrovskou soutěž s mužstvy sousedních měst. Obvykle se hrávaly v neděli dopoledne mistrovské zápasy, odpoledne zápasy přátelské. Ledová plocha byla připravována většinou na Továrním rybníku, ale také na Šafkově rybníku, buď u elektrárny nebo za lávkou na Moravu. Jindy bylo hřiště U vrbiček směrem ke Stojčinu na zaplavených loukách. Je třeba ocenit obětavost organizátorů i sportovců, protože zřizování hřiště bylo velmi náročné na práci. Po válce se hokej hrál na umělém kluzišti na

stadionu, ale dřevěné mantinely se poměrně brzy rozpadly. Příprava ledu, jeho polévání za mrazivých nocí a především mírné zimy, kdy nebylo možno ledovou plochu při oblevách udržet, způsobily zánik soutěžního hokeje, takže se hrálo už jen rekreačně většinou na odhrnuté ploše na Továrním rybníku. Až v roce 1994 se na několik soutěžních ročníků zakládá hokejový oddíl pod TJ, který hraje soutěžní utkání na hřišti v Telči. V následujícím období až do dnešních dnů je oddíl s názvem HC Devils Počátky samostatný a není organizován a řízen místní TJ.

OSTATNÍ SPORTOVNÍ A TĚLOVÝCHOVNÁ ČINNOST

Vedle jednotlivých výše uvedených sportů je třeba vzpomenout i tělovýchovných oborů a her, které se v Počátkách pěstovaly jen krátkodobě nebo nedosáhly větších úspěchů. Příležitostně se tu pěstovala také lehká atletika. Na hřišti u sokolovny byla zřízena 60metrová běžecká dráha, bylo tu doskočiště pro skok vysoký, daleký a o tyči včetně prostoru pro vrh koulí. Přespolní běh se trénoval na pěšinách v sadech, soutěžilo se kolem Velkého jezera na Valše. Pod hlavičkou Sokola se soutěžilo v Žirovnici, Mrákotíně a jinde. Své místo má v historii počátecké tělovýchovy také tenis. Hrál se na kurtu v Lázních a sloužil spíše lázeňským hostům než místním sportovcům. Určitá naděje, že se to změní, svítila v letech 1987-1988, kdy se na bývalém hokejovém hřišti na fotbalovém stadionu začala upravovat plocha pro výstavbu tenisových kurtů. Bohužel z nedostatku finančních prostředků tento záměr nebyl do dnešních dnů nikdy dokončen. Rekreačně a občas i soutěžně se hrával i stolní tenis v prostorách, kde byl k dispozici stůl a prostor ke hře. Nejvíce se asi vzpomíná na výkonnostní tabulku vyvěšenou v sále Modré hvězdy. Po 2. světové válce nabyla obliby košíková. Hráli jí na sokolském hřišti muži i ženy, většinou studenti a často významní reprezentanti a organizátoři klubů v Praze.

Je velmi potěšující, že v posledních dvou letech 2016 a 2017 v Počátkách vznikly pod TJ další dva nové oddíly. A to oddíl vysokohorské turistiky a oddíl workoutu. Oba oddíly dnes aktivně reprezentují místní tělovýchovu i město Počátky v rámci celé ČR, ale i světa. Mají ve svých řadách například vicemistryni světa v canicrossu (terénní sport/běh se psem), mistry české republiky, účastníky soutěží mistrovství Evropy nebo členy kteří dokážou vystoupit na hory vyšší než 8 tis. m.n.m.

V současné době v roce 2018 je TJ Spartak Počátky z.s. po 130 letech své činnosti největším spolkem v Počátkách. Má přes 500 členů a svoji právní subjektivitu. Nadřízeným orgánem je ČUS (Česká unie sportu), která převážně zastupuje zájmy sportovců k státnímu aparátu a poskytuje odbornou pomoc pro výkon tělovýchovné činnosti. V TJ Spartak Počátky je v současnosti 6 aktivních oddílů. A to oddíl kopané, SPV, odbíjené, šachu, vysokohorské turistiky a oddíl Predátor Workout. V průběhu roku TJ kromě zajištění pomoci při řízení činnosti jednotlivých oddílů poskytuje administrativní, právní a účetní servis pro všechny oddíly. Dále pak organizuje pravidelný turistický pochod do Telče, silvestrovský výstup na Javořici, halový florbalový turnaj, noční pochod v okolí Počátek a minimálně jeden zimní lyžařský zájezd. Ostatní tělovýchovnou a společenskou činnost v Počátkách pak zajišťují samotné oddíly. Tělovýchovná jednota jako celek tak každoročně zajišťuje a organizuje přes 50 sportovních a společenských akcí v Počátkách.

V čele TJ stojí výkonný výbor, který je 13-ti členný a jsou v něm zastoupeny všechny oddíly. V roce 2018 pracuje výkonný výbor ve složení – Martin Pavlíček-předseda TJ, Lenka Matějů - místopředseda TJ, Ing. Aleš Pokorný-hospodář TJ a ostatní členové – Ing. Hana Benešová, Mgr. Karel Štefl, Jaroslav Vrábel, Mgr. Marian Slípka, Petr Král, Mgr. Stanislav Háva, Miroslav Vichr, Miroslav Jelínek, Ondřej Marek a Tadeáš Vítek.

Závěrem je nutné uvést, že jsme se při popisu jednotlivých sportů záměrně vyhýbali výčtu desítek a stovek aktivních sportovců i organizátorů tělovýchovy, s jejichž jmény je sportovní dění v Počátkách spojeno. Všem těmto nejmenovaným patří obrovské poděkování za jejich činnost pro dobrou věc.

Dovolte mi vyslovit přání, aby dlouholetá historie počátecké tělovýchovy byla inspirací pro budoucí rozvoj a růst naší tělovýchovy v Počátkách. Nechť stávající početná členská základna je dobrým základem pro lepší podporu a propagaci sportu v Počátkách. A také si přejme, aby naše mládež stále nacházela zalíbení ve sportu a smysluplném využívání svého volného času s kamarády a přáteli například při sportovní činnosti.

K 130-ti letému výročí napsal: Martin Pavlíček – předseda TJ Spartak Počátky z.s.